

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертаційну роботу Іванкової Наталії Олегівни
на тему «Публічне управління розвитку інноваційної екосистеми», поданої на
здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – публічне
управління та адміністрування (галузь знань 28 – публічне управління та
адміністрування)

Актуальність теми дисертації, зв'язок з науковими програмами, темами

Розбудова сталої інноваційної екосистеми визначена як пріоритетне завдання для забезпечення конкурентоспроможності України на світовому ринку. В умовах глобальної економіки знань, де інновації стають основним драйвером економічного зростання, дослідження механізмів публічного управління інноваційними процесами набуває критичного значення для формування ефективної державної політики.

Дослідження актуалізується в контексті євроінтеграційних процесів України та необхідності гармонізації вітчизняного законодавства у сфері інноваційної діяльності з нормами ЄС. Автор обґрунтовано виділяє період з 2008 року як етап створення нових інституцій та приведення нормативно-правової бази у відповідність до європейських стандартів.

Дослідження відповідає на проблеми існуючої інноваційної системи України, зокрема: дублювання норм у законодавстві, юридичні колізії, невідповідність нормативної бази сучасним реаліям, забюрократизованість процесів та відсутність дієвих мотиваційних механізмів для стимулювання інноваційної діяльності.

Особливої актуальності набуває дослідження регіональних аспектів публічного управління інноваційними екосистемами через призму науково-технологічних кластерів. Львівська область як об'єкт емпіричного дослідження демонструє можливості практичного впровадження теоретичних напрацювань на регіональному рівні з перспективою масштабування на національний.

В умовах воєнного стану та необхідності посилення технологічної незалежності України, дослідження механізмів розвитку інноваційних екосистем набуває особливої стратегічної важливості для забезпечення економічної стійкості та конкурентоспроможності держави.

За таких умов дисертаційна робота Іванкової Наталії Олегівни є важливим кроком в дослідженні розвитку інноваційної екосистеми, які базуються на емпіричних даних, які були опрацьовані з зарубіжних та вітчизняних наукових джерел та баз даних. Відтак, робота є актуальною та має вагоме наукове значення.

Тема дисертаційної роботи пов'язана із науковими дослідженнями кафедри адміністративного та фінансового менеджменту Національного університету «Львівська політехніка» «Розвиток смарт-спеціалізації «креативні індустрії» у Львівській області» (номер державної реєстрації: 0123U100401), де автором, зокрема, запропоновано використання принципів смарт-спеціалізаційного розподілу регіонів (Розділ 3. Перспективи розвитку інноваційної екосистеми шляхом реалізації моделі науково-технологічних кластерів), як основу для визначення спеціалізації науково-технологічних кластерів. Таким чином буде краще враховані наявні ресурси та можливості регіонів та враховані можливі ризики та бар'єри.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність

Дисертаційне дослідження Іванкової Н.О. демонструє високий рівень методологічної обґрунтованості та комплексний підхід до вивчення проблем публічного управління інноваційними екосистемами. Наукові положення, висновки та рекомендації базуються на ґрунтовній теоретичній основі та підкріплені емпіричними дослідженнями, що забезпечує їх достовірність та практичну цінність.

Перший розділ «Теоретичні та прикладні аспекти публічного управління розвитку інноваційної екосистеми» характеризується високим ступенем теоретичної обґрунтованості. Автор ретельно проаналізував еволюцію екосистемного підходу та його застосування в контексті публічного управління, що забезпечує теоретичне підґрунтя всього дослідження. Визначення особливостей функціонування інноваційних екосистем на п'яти рівнях свідчить про системний підхід до аналізу складних соціально-економічних явищ. Особливої цінності набуває емпірична обґрунтованість висновків через аналіз позиції України в міжнародних рейтингах інноваційного розвитку та дослідження динаміки Глобального інноваційного індексу за десятирічний період. Запропонована концептуальна модель взаємодії ключових стейкхолдерів є логічно обґрунтованою та відповідає сучасним тенденціям розвитку інноваційних екосистем. Використання концепції системи показників "3Т" для оцінки готовності держави до інноваційного розвитку та систематизація чотирьох основних підходів до формування інноваційних екосистем з конкретними прикладами реалізації підвищують практичну цінність теоретичних напрацювань.

Другий розділ «Аналіз моделей публічного управління інноваційною екосистемою» відзначається високим рівнем емпіричної обґрунтованості.

Систематизація та аналіз моделей інноваційного розвитку різних країн забезпечує широку емпіричну базу для формування обґрунтованих висновків. Виокремлення трьох основних типів інноваційної політики держави є методологічно коректним та практично значущим. Особливої уваги заслуговує репрезентативність емпіричного дослідження, проведеного серед 450 респондентів, що представляють всі чотири ланки моделі "чотириланкової спіралі". Така вибірка забезпечує статистичну значущість результатів та можливість їх генералізації. Дослідження трансформації від класичної моделі "потрійної спіралі" до розширених моделей демонструє розуміння динамічного характеру інноваційних екосистем та їх еволюційного розвитку. Використання актуальних даних міжнародних організацій та систематичний аналіз зарубіжного досвіду підвищують достовірність сформульованих положень.

Третій розділ «Перспективи публічного управління розвитку інноваційної екосистеми: реалізація моделі науково-технічних кластерів» характеризується високим рівнем практико-орієнтованого підходу та прикладної цінності результатів. Запропонована класифікація бар'єрів розвитку інноваційної екосистеми за п'ятьма категоріями є всеохоплюючою та методологічно коректною. Факторний аналіз ризиків, проведений на основі опитування 30 експертів у сфері підтримки бізнесу та інновацій, забезпечує професійну валідацію отриманих результатів. Розробка дорожньої карти створення регіонального науково-технологічного кластеру з сімома взаємопов'язаними етапами демонструє високу прикладну цінність дослідження та можливість практичного впровадження запропонованих рішень. Пропозиція чотирьох моделей управління науково-технологічним кластером свідчить про глибоке розуміння різноманітності організаційних форм та специфіки їх застосування в різних умовах.

Вірогідність наукових результатів забезпечується методологічною коректністю дослідження. Обсяг вибірки для основного дослідження та експертного опитування забезпечує статистичну репрезентативність результатів. Поєднання теоретичного аналізу, порівняльних досліджень, емпіричних опитувань та експертних оцінок створює ефект тріангуляції методів, що підвищує достовірність висновків. Використання актуальних даних та ретроспективного аналізу забезпечує темпоральну валідність результатів. Спирання на визнані наукові концепції та теорії підвищує концептуальну валідність дослідження, а поступовий перехід від теоретичного обґрунтування до емпіричного аналізу та практичних рекомендацій забезпечує внутрішню узгодженість роботи.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів, повнота їх викладу в опублікованих працях

Достовірність результатів дослідження забезпечується комплексним застосуванням науково обґрунтованих методів дослідження. Методична основа включає поєднання якісних методів (аналіз і синтез при порівнянні дефініцій "система", "екосистема", "інноваційна екосистема"; систематизація при класифікації моделей публічного управління; системно-структурний аналіз нормативно-правових актів) та кількісних методів (статистичний аналіз із застосуванням кластерного та факторного аналізу, метод експертних оцінок). Достовірність підтверджується ґрунтовним аналізом наукових джерел із рецензованих видань та апробацією результатів на наукових заходах.

Наукова новизна дослідження полягає у вперше обґрунтованих теоретичних та методологічних розробках:

По-перше, вперше розроблено методичний підхід до створення регіонального науково-технологічного кластеру з покроковою дорожньою картою побудови стратегії створення та розвитку кластеру в контексті масштабування від регіональної інноваційної екосистеми до глобальної. Новизною є також розроблена методика використання Шаблону Кластерної Бізнес-Моделі як інструмента моделювання майбутньої структури та діяльності кластеру.

По-друге, запропоновано та науково обґрунтовано чотири моделі управління науково-технологічним кластером (бізнес-управління, донорська, посередницька та академічна моделі) з визначенням їх специфічних особливостей та сфер застосування.

По-третє, розроблено методику управління ризиками публічного управління розвитку інноваційної екосистеми, яка відрізняється від існуючих врахуванням практики розвитку бізнесу та інновацій і виокремленням найвагоміших факторів ризику для спрощення процесів прийняття рішень.

По-четверте, створено модель "чотириланкової спіралі" публічного розвитку інноваційного середовища, що враховує інтереси держави, науки, бізнесу та громадянського суспільства, забезпечуючи демократичність процесів та залучення нових джерел фінансування інноваційних проєктів.

Повнота викладу результатів у опублікованих працях підтверджується широкою публікаційною діяльністю автора. Основні наукові результати дисертаційного дослідження оприлюднено у 16 наукових працях, що включають: 4 статті у наукових виданнях, де висвітлено ключові положення дисертації; 5 тез доповідей на науково-

практичних конференціях, що забезпечило апробацію результатів у науковому середовищі; 1 розділ у колективній монографії, що свідчить про визнання наукової цінності досліджень; 6 розділів у навчальних посібниках, що підтверджує практичну значущість результатів для освітнього процесу.

Практичне значення і впровадження одержаних результатів дослідження

Загалом дисертаційне дослідження демонструє високий рівень наукової обґрунтованості завдяки комплексному методологічному підходу, репрезентативній емпіричній базі, систематичному аналізу міжнародного досвіду та логічній послідовності викладу результатів. Поєднання якісних та кількісних методів дослідження, ґрунтовна база первинних та вторинних даних, практична орієнтованість та інноваційність підходу забезпечують високу якість наукових результатів. Сформульовані наукові положення, висновки та рекомендації є достовірними та методологічно обґрунтованими, що дозволяє рекомендувати їх для практичного впровадження з урахуванням специфіки регіональних умов та необхідності подальшої апробації окремих пропозицій.

Результати дисертаційного дослідження мають значну практичну цінність для розвитку інноваційної діяльності в Україні та можуть бути впроваджені на різних рівнях управління.

На державному рівні розроблені методичні підходи можуть бути використані органами центральної влади при формуванні національної інноваційної політики та стратегії розвитку науково-технологічних кластерів. Методика управління ризиками публічного управління розвитку інноваційної екосистеми дозволяє оптимізувати процеси прийняття рішень щодо ресурсного забезпечення інноваційного розвитку на національному рівні.

На регіональному рівні модель "чотириланкової спіралі" може слугувати основою для розробки регіональних інноваційних стратегій, забезпечуючи ефективну координацію між державними органами, науковими установами, бізнес-структурами та громадянським суспільством. Покрокова дорожня карта створення регіонального науково-технологічного кластеру надає практичний інструментарій для органів місцевого самоврядування.

Для бізнес-середовища запропоновані чотири моделі управління науково-технологічним кластером (бізнес-управління, донорська, посередницька та академічна) забезпечують гнучкість у виборі оптимальної організаційної структури залежно від

специфіки галузі та регіональних особливостей. Шаблон Кластерної Бізнес-Моделі може використовуватися підприємствами для моделювання майбутньої структури та планування діяльності в рамках кластерних об'єднань.

Для наукових установ та освітніх закладів методичні розробки створюють основу для активнішої участі в інноваційних процесах, сприяють налагодженню партнерських відносин з бізнесом та державними органами в рамках моделі "чотириланкової спіралі".

Для громадських організацій запропонована модель забезпечує механізми активного залучення до створення, обговорення, фінансування та контролю реалізації інноваційних проєктів, що підвищує рівень демократизації інноваційних процесів.

Соціально-економічний ефект від впровадження результатів дослідження включає створення нових робочих місць у високотехнологічних галузях, залучення додаткових інвестицій в інноваційні проєкти, підвищення конкурентоспроможності регіональної економіки та покращення якості життя населення завдяки реалізації соціально значущих інноваційних ініціатив.

Масштабованість результатів забезпечується можливістю адаптації розроблених методичних підходів до різних регіональних контекстів та поступового масштабування від регіональної інноваційної екосистеми до глобального рівня, що створює передумови для інтеграції України у міжнародні інноваційні мережі.

Результати дисертаційного дослідження використано: у практичній діяльності Львівської обласної ради (довідка № 1-51/111 від 07.04.2025), Громадської організації «Тех Стартап Скул» (довідки № 06-2025 від 03.04.2025, № 07-2025 від 03.04.2025, № 08-2025 від 03.04.2025). Практична значущість отриманих результатів підтверджена їх використанням під час виконання грантових програм, науково-дослідних робіт кафедри адміністративного та фінансового менеджменту Національного університету «Львівська політехніка», Наукового парку «Львівська політехніка» та у викладанні вибіркової дисципліни «Управління інноваційно-інвестиційною діяльністю» (для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності «Публічне управління та адміністрування»).

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

Академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація у дисертації та наукових публікаціях, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, відсутні. Відповідно порушень академічної доброчесності не встановлено.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Позитивно оцінюючи отримані автором результати проведеного дослідження, підкреслюючи їх наукову та практичну цінність, водночас слід вказати на такі недоліки та пропозиції дискусійного характеру:

1. В таблиці 1.4 зазначений перелік нормативно-правових документів, який не є вичерпним і потребує постійного оновлення та перегляду, як під час написання дисертаційної роботи, так і при подальших дослідженнях.
2. Автор констатує, що "не існує універсального підходу до формування інноваційних екосистем", що може вплинути на можливість створення єдиної методології для різних регіонів та країн з різними економічними та соціально-культурними особливостями.
3. Фокус на Львівській області може обмежувати можливості генералізації результатів на інші регіони України з різними економічними та соціальними характеристиками (підрозділ 2.3. «Публічне управління розвитку інноваційної екосистеми в розрізі моделі «чотириланкової спіралі» (на прикладі Львівської області)).
4. У підрозділі 3.2 «Оцінювання ризиків формування та розвитку інноваційної екосистеми України» слід було враховувати проведення дослідження в умовах воєнного стану, що в свою чергу могло вплинути на репрезентативність отриманих результатів та доступність окремих категорій респондентів.
5. Баланс між державним регулюванням та ринковими механізмами в управлінні інноваційними екосистемами залишається дискусійним, особливо в контексті різних національних моделей (американська, скандинавська, азійська) (підрозділ 2.1 «Іноземний досвід публічного управління інноваційного розвитку держави»).

Разом з тим, висловлені зауваження та рекомендації носять переважно дискусійний характер і не знижують загалом високого теоретико-методичного рівня представленої дисертаційної роботи.

Загальний висновок та оцінка дисертації

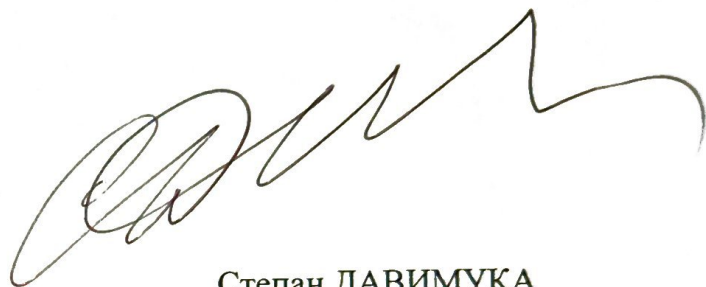
Дисертаційне дослідження Іванкової Наталії Олегівни на тему: «Публічне управління розвитку інноваційної екосистеми» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему, містить положення наукової новизни, має теоретичне та практичне значення та відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». Дисертаційна робота Іванкової Наталії Олегівни на тему: «Публічне управління розвитку інноваційної екосистеми» відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження

ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії” від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами) та вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 “Про затвердження вимог до оформлення дисертації” (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 31 травня 2019 року № 759), а її автор – Іванкова Наталія Олегівна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 “Публічне управління та адміністрування”.

Офіційний опонент:

д.е.н, професор

провідний науковий співробітник
відділу регіональної фінансової
політики, Інститут регіональних
досліджень ім. М. І. Долішнього
Національної академії наук України

Степан ДАВИМУКА

